

Voldgiftsinstituttets nye Regler for behandling af voldgiftssager

Sidetal: 20

Forfatter: Steffen Pihlblad, Jacob Møller Dirksen

Forfattere: Af generalsekretær Steffen Pihlblad, Voldgiftsinstituttet og advokat Jacob Møller Dirksen, Accura, medlem af Voldgiftsinstituttets bestyrelse

Af generalsekretær Steffen Pihlblad, Voldgiftsinstituttet og advokat Jacob Møller Dirksen, Accura, medlem af Voldgiftsinstituttets bestyrelse

Resumé

I artiklen beskrives de væsentligste nyheder i Voldgiftsinstituttets nye Regler for behandling af voldgiftssager, som trådte i kraft den 13. april 2021. Reglerne, som er udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Voldgiftsinstituttet, afløser instituttets regler fra 2013. Formålet med opdateringen af reglerne har navnlig været at implementere nye tiltag, som ses ved andre institutter, og som følger af seneste praksis. Det er herved sikret, at instituttets regler lever op til de nyeste standarder og fortsat er attraktive for instituttets brugere, herunder udenlandske advokater og virksomheder. Reglerne er udarbejdet på dansk og engelsk og findes på www.voldgiftsinstituttet.dk. Endvidere er der sket en forhøjelse af taksterne for beregning af instituttets administrationsafgifter og voldgiftsdommernes honorar.

Indledning

Voldgiftsinstituttet har vedtaget nye regler for behandling af voldgiftssager, som trådte i kraft den 13. april 2021. Reglerne erstatter 2013-reglerne.

Antallet af paragraffer er øget fra 36 i 2013-reglerne til 52 i de nye regler. Dette er ikke udtryk for, at der er kommet mange nye bestemmelser ind i Reglerne, men skyldes snarere en omarbejdning af Reglerne med det formål at øge læsevenligheden. Desuden er placeringen af en række bestemmelser blevet ændret med det formål at gøre opbygningen af regelsættet mere logisk.

Formålet med artiklen er at gennemgå de væsentligste ændringer i de nye regler (i det følgende "Reglerne").

Det fremgår af Reglernes § 2, at parter, der har aftalt, at deres tvist skal afgøres på grundlag af instituttets regler, skal anses for at have aftalt, at voldgiftssagen skal afgøres efter de regler, der er gældende på det tidspunkt, hvor klageskriftet indgives, jf. Reglernes § 4, medmindre andet er aftalt.

1. Voldgiftsinstituttets organisation

I Reglernes § 1, stk. 1, henvises til et nyt bilag 1, som indeholder en præsentation af Voldgiftsinstitutets organisation.

Bestyrelsens formand og næstformand udgør instituttets formandskab. Formandskabet har i forhold til 2013-reglerne fået en række yderligere opgaver i Reglerne. ^[Note 1]

Som noget nyt er det kodificeret i Reglerne, jf. bilag 1, § 1, stk. 3, at instituttet skal være fair og upartisk og medvirker til, at parterne behandles lige, og at den enkelte sag gennemføres i en positiv og konstruktiv ånd, inden for rimelig tid og på en effektiv og omkostningsbevidst måde.

Bestemmelsen kodificerer, at instituttets sagsbehandling skal ske i overensstemmelse med almindelige processuelle principper. Det betyder fx, at instituttet som den klare hovedregel ikke kan korrespondere med kun den ene part eller holde et møde, hvor kun den ene part er indkaldt. Dette ville være i strid med det grundlæggende krav om, at parterne skal behandles lige.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at instituttet kan fastsætte frister for retsskridt, som ikke nødvendigvis fremgår af Reglerne, hvis formålet hermed er at medvirke til at sikre, at sagen behandles inden for rimelig tid. Det fremgår fx ikke udtrykkeligt af Reglerne, at instituttet kan fastsætte frist for indgivelse af replik og duplik, hvis voldgiftsretten ikke er nedsat. Det kan instituttet dog uden tvivl, idet formålet hermed er at sikre fremdrift i sagen.

2. Skriftlig kommunikation

For at sikre, at skriftlig kommunikation foregår så hurtigt og effektivt som muligt, er det anført i Reglernes § 3, stk. 1, at skriftlig kommunikation som udgangspunkt skal ske ved brug af e-mail eller i anden elektronisk form.

Tilsvarende gælder, at meddelelser fra instituttet eller voldgiftsretten anses for modtaget af en part, når de er sendt til parten, partens advokat eller anden repræsentant ved e-mail eller på anden måde, som dokumenterer afsendelsen til partens, partens advokats eller anden repræsentants adresse eller sidst kendte adresse, eller beviseligt er kommet frem til en af dem, jf. Reglernes § 3, stk. 2.

Skriftlig kommunikation i sagerne må herefter i endnu højere grad forventes at ske via e-mails. Det er derfor i Reglernes § 3, stk. 3, om beregning af, hvornår frister udløber, bestemt, at frister fastsat af instituttet eller voldgiftsretten anses for at udløbe ved midnat dansk tid, medmindre instituttet eller voldgiftsretten bestemmer andet, eller andet følger af parternes aftale.

Udløber en frist fx senest den 1. juni, vil fristen således være overholdt, selvom e-mailen ikke er modtaget den 1. juni inden "kontortids ophør", hvis e-mailen er kommet frem den 1. juni, kl. 23.59.

3. Indledning af voldgiftssagen

En voldgiftssag indledes ved at indgive klageskrift, hvilket er nærmere reguleret i Reglernes §§ 4-8, hvor der er foretaget nogle redaktionelle ændringer, som forhåbentlig medvirker til at gøre bestemmelserne lettere at læse.

3.1. Klageskriftets sprog

I internationale sager kan der opstå tvivl om, på hvilket sprog klageskriftet skal indgives. Nogle gange indgiver klageren klageskriftet på dansk, selvom indklagede ikke er dansk, og derfor må antages at få problemer med at læse klageskriftet.

Dette spørgsmål har ikke tidligere været reguleret i instituttets regler og spørgsmålet om processproget er ofte heller ikke reguleret i parternes voldgiftsaftale.

Det er derfor i Reglernes § 5 bestemt, at klageskriftet i disse tilfælde indgives på det sprog, som er anvendt i parternes voldgiftsaftale, medmindre andet er aftalt. Hvis voldgiftsaftalen er formuleret på engelsk, indebærer bestemmelsen således, at klageskriftet skal indgives på engelsk, som herefter er processproget, indtil voldgiftsretten nedsættes.

Når voldgiftsretten senere nedsættes, kan den beslutte, at der anvendes et andet sprog, end hvad der følger af § 5, jf. Reglernes § 26, hvoraf det fremgår, at voldgiftsretten i mangel af parternes aftale bestemmer, hvilket eller hvilke sprog der anvendes på den resterende del af sagens behandling.

3.2. Klageskriftets form

Der har i praksis givet anledning til tvivl, om det er tilstrækkeligt, at klageren indgiver klageskriftet i elektronisk form. Dette er nu afklaret, idet det af Reglernes § 3, stk. 1, fremgår, at skriftlig kommunikation i sagen skal ske via e-mail eller i anden elektronisk form, jf. afsnit 2 ovenfor.

Hvis klageskriftet er indgivet via e-mail, fremgår det af Reglernes § 6, stk. 3, 2. pkt., at instituttet eller voldgiftsretten kan bestemme, at materialet også skal indgives i fysisk form. Baggrunden for bestemmelsen er især, at nogle voldgiftsdommere fortsat foretrækker at modtage dokumenter i sagen i fysisk form.

4. Gebyrer og sikkerhedsstillelse - sagens økonomi

4.1. Registreringsgebyr

Reglernes § 9 omhandler registreringsgebyret, som er på 9.700 DKK.

Gebyrets størrelse er uændret, men fremgår ikke længere udtrykkeligt af Reglerne. Gebyret størrelse fremgår af det takstblad, som gælder ved indgivelsen af klageskriftet, og som findes på www.voldgiftsinstituttet.dk. Formålet med at indføre et separat takstblad er, at det herved bliver lettere at justere taksterne, da dette kan ske uafhængigt af ændring af Reglerne i øvrigt.

Takstbladet indeholder en samlet oversigt over de gældende gebyrer og takster for beregning af afgifter og honorar til voldgiftsdommere.

Hvis indklagede nedlægger en selvstændig påstand, skal indklagede også betale registreringsgebyr.

Der betales endvidere registreringsgebyr, hvis en ny sag sammenlægges med en allerede indledt sag, eller hvis tredjemand inddrages i en verserende sag. Det samme gælder, hvis der rejses flere krav i forbindelse med flere kontrakter, jf. i det hele Reglernes § 9, stk. 3.

4.2. Sikkerhed for voldgiftssagens omkostninger

Ud over registreringsgebyr skal parterne indbetale sikkerhed for de udgifter, som voldgiftssagen skønnes at ville medføre. De i praksis største udgiftsposter er honorar til medlemmerne af voldgiftsretten og administrationsafgift til instituttet. Som hidtil kræves sædvanligvis samme beløb af begge parter, medmindre sekretariatet bestemmer andet, jf. Reglernes § 10, stk. 3.

4.2.1. Forhøjelse af taksterne

Sikkerhedens størrelse fastsættes af instituttet med udgangspunkt i det ovennævnte takstblad, som i bilag 1 og 2 indeholder takster for beregning af henholdsvis instituttets administrationsafgift og voldgiftsdommernes honorar.

Man kan hurtigt danne sig et overblik over sagens økonomi via beregneren på www.voldgiftsinstituttet.dk, som viser instituttets afgift og intervallet for beregningen af voldgiftsrettens honorar på baggrund af den konkrete sagsværdi,

som indtastes.

Taksterne for voldgiftsdommernes honorar og instituttets afgift er ikke blevet reguleret siden begyndelsen af år 2000 og er derfor blevet forhøjet i forbindelse med vedtagelsen af de nye regler.

For så vidt angår forhøjelsen af det generelle niveau for voldgiftsdommernes honorarer, er denne begrundet i, at det er væsentligt, at instituttets takster følger med tiden og fortsat kan medvirke til at tiltrække kvalificerede voldgiftsdommere fra ind- og udland og fra alle relevante grene af de juridiske/kommercielle brancher.

Forhøjelsen af taksterne for beregning af instituttets administrationsafgift er begrundet i øgede udgifter til administrationen af instituttet, fx lønninger og leje af instituttets lokaler. I juni sidste år flyttede instituttet til nye lokaler på Midtermolen på Østerbro i København. Lokalerne indeholder mødefaciliteter, som er større, end hvad instituttet tidligere rådede over, som er forsynet med nyt videokonferenceudstyr, og som i øvrigt i enhver henseende er bedre indrettet til at imødekomme voldgiftsdommernes og parternes behov i de konkrete sager. I forbindelse med opdateringen af mødefaciliteterne er der blevet fastsat en ny prisstruktur for leje af mødefaciliteterne, se nærmere på www.voldgiftsinstituttet.dk.

4.2.1.1. Eksempler på forhøjelse af administrationsafgiften

I det følgende gengives nogle eksempler, som viser administrationsafgiften før og efter den 13. april 2021, hvor de nye takster trådte i kraft.

Ved en sagsværdi på 500.000 DKK er afgiften efter de nye takster 22.923 DKK mod tidligere 17.600 DKK.

Ved en sagsværdi på 1 mio. DKK er afgiften efter de nye takster 31.980 DKK mod tidligere 24.600 DKK.

Ved en sagsværdi på 5 mio. DKK er afgiften efter de nye takster 71.100 DKK mod tidligere 63.400 DKK.

Ved en sagsværdi på 10 mio. DKK er afgiften efter de nye takster 112.975 DKK mod tidligere 88.800 DKK.

Ved en sagsværdi på 100 mio. DKK er afgiften efter de nye takster 283.650 DKK mod tidligere 153.200 DKK.

Administrationsafgiften kan maksimalt udgøre 740.000 DKK mod tidligere 444.000 DKK, hvilket maksimum indtræder ved en sagsværdi på ca. 1 mia. DKK.

4.2.1.2. Eksempler på forhøjelse af voldgiftsdommernes honorar

Voldgiftsdommernes honorar fastsættes som hidtil indenfor et honorarinterval med en minimums- og maksimumstakst, jf. Reglernes bilag 2, § 4, stk. 1. I det følgende gengives nogle eksempler, som illustrerer konsekvenserne af de nye takster.

Ved en sagsværdi på 500.000 DKK er intervallet for beregning af honoraret til voldgiftsrettens formand/enevoldgiftsdommeren efter de nye takster mellem 25.500-32.000 DKK mod tidligere 20.000-25.000 DKK.

Ved en sagsværdi på 1 mio. DKK er intervallet for beregning af honoraret til voldgiftsrettens formand/enevoldgiftsdommeren efter de nye takster 32.000-75.000 DKK mod tidligere 25.000-60.000 DKK.

Ved en sagsværdi på 5 mio. DKK er intervallet for beregning af honoraret til voldgiftsrettens formand/enevoldgiftsdommeren efter de nye takster 85.500-168.500 DKK mod tidligere 70.000-135.000 DKK.

Ved en sagsværdi på 10 mio. DKK er intervallet for beregning af honoraret til voldgiftsrettens formand/enevoldgiftsdommeren efter de nye takster 126.250-380.000 DKK mod tidligere 101.000-303.000 DKK.

Ved en sagsværdi på 100 mio. DKK er intervallet for beregning af honoraret til voldgiftsrettens formand/enevoldgiftsdommeren efter de nye takster 266.750-1.037.500 DKK mod tidligere 214.800-840.000 DKK.

I tilfælde, hvor voldgiftsretten består af et panel med tre voldgiftsdommere, fastsættes hver sidevoldgiftsdommers honorar som udgangspunkt til 75 % af formandens honorar, således som dette er beregnet efter takstbladet. Dette

svarer til den fra 2013-reglerne velkendte 40:30:30 fordeling, hvor voldgiftsrettens formand modtager 40 % af det samlede honorar og sidedommerne hver 30 %.

Hvis voldgiftsretten ønsker det, kan den i sit honorarforslag efter Reglernes § 41 angive en anden fordeling end 40:30:30. Det kan være relevant, fx hvis voldgiftsrettens formand har udført en andel af arbejdet, som overstiger de 40 % af det samlede arbejde, eller hvis sidedommerne og formanden reelt har udført lige meget arbejde. I de anførte tilfælde ses ikke sjældent, at voldgiftsretten indstiller, at fordelingen skal være henholdsvis 50:25:25 i formandens favør eller en lighedeling på 33 1/3% til hver voldgiftsdommer. Formandskabet vil sædvanligvis imødekomme sådanne indstillinger om en ændret fordeling af det samlede honorar mellem voldgiftsdommerne, så længe det ikke indebærer yderligere udgifter for parterne.

4.2.2. Fastsættelse af sagens værdi

Sikkerhedsstillelsens størrelse er som anført afhængig af sagens værdi.

Det påhviler klageren at angive sagens økonomiske værdi i klageskriftet, jf. Reglernes § 4, stk. 3, litra d). Tilsvarende skal indklagede i svarskriftet angive værdien af eventuelle modkrav, jf. Reglernes § 13, stk. 1, litra d).

I praksis kan fastsættelsen af sagens økonomiske værdi give anledning til tvivl.

For at minimere denne tvivl er der som noget nyt i Reglernes bilag 2, § 2, fastsat nærmere retningslinjer om, hvordan sagens værdi beregnes.

Bestemmelsen er formuleret således:

“Honorarerne og administrationsafgiften [...] er baseret på sagens økonomiske værdi, som fastsættes efter følgende principper:

- a) Sagens værdi beregnes som summen af påstandenes økonomiske værdi. Hvis der er fremsat særskilte eller alternative påstande vedrørende et bestemt forhold, fastsættes den økonomiske værdi på baggrund af påstanden med den højeste økonomiske værdi.
- b) Hvis der sker sammenlægning af sager eller krav, beregnes sagens værdi som summen af de økonomiske værdier af de sammenlagte sager og krav.
- c) Der tages ikke hensyn til rentekrav ved beregningen af sagens økonomiske værdi. Såfremt rentekravene overstiger det beløb, der kræves som hovedstol, fastsættes sagens værdi dog til værdien af rentekravene i stedet for af hovedstolen.
- d) Beløb i andre valutaer end danske kroner eller euro skal konverteres til danske kroner ved brug af Danmarks Nationalbanks middeltkurs, som er gældende på tidspunktet for nedlæggelse af påstanden.
- e) Kan sagens økonomiske værdi ikke bestemmes på grundlag af sagens påstande eller hvis fastsættelsen i øvrigt giver anledning til tvivl, fastsættes værdien skønsmæssigt af formandskabet efter høring af parterne og voldgiftsretten.”

Størrelsen af sikkerhedsstillelsen kan justeres undervejs i sagen, fx hvis de nedlagte påstande ændres, jf. Reglernes § 12, stk. 1.

Det fremgår ikke udtrykkeligt af Reglerne, hvordan sagens værdi fastsættes i sager, som indledes med en stor betalingspåstand, men hvor der herefter sker en betydelig nedsættelse af påstanden.

Fastsættelse af værdien i disse tilfælde beror på en konkret vurdering. I vurderingen indgår især, hvornår under sagens forløb påstanden nedsættes.

Hvis påstanden således nedsættes kort før den mundtlige forhandling, vil udgangspunktet være, at sagens værdi fastsættes i overensstemmelse med den oprindelige - højere - påstand.

Hvis påstanden derimod nedsættes i god tid inden den mundtlige forhandling, og måske endda umiddelbart efter, at voldgiftsretten er blevet nedsat, må det påregnes, at sagens værdi fastsættes i overensstemmelse med den nuværende - lavere - påstand. At påstanden på denne måde nedsættes, er dog ikke nødvendigvis uden betydning for fastsættelsen af voldgiftsdommerens honorar, idet dette evt. kan indgå som et moment ved bedømmelsen af, hvor i honorarintervallet (som gælder for den lavere sagsværdi), honoraret konkret skal fastsættes. Hvis den oprindelige - højere - påstand fx har haft betydning for omfanget af voldgiftsdommerens arbejde, indgår det således som et moment, der kan trække honoraret i opadgående retning indenfor det relevante honorarinterval.

4.3. Nærmere om fastsættelse af instituttets administrationsafgift

Som noget nyt kan instituttets formandskab - i lighed med hvad der gælder ved andre institutter ^[Note 2] - fastsætte instituttets administrationsafgift til et mindre eller højere beløb, end hvad der følger af taksterne i takstbladets bilag 1.

Betingelserne herfor er, at arbejdets omfang eller andre ekstraordinære omstændigheder taler herfor, jf. Reglernes bilag 2, § 3, stk. 1. Formålet er at sikre, at afgiften er rimelig, uanset taksterne.

Såfremt voldgiftssagen ikke føres til ende ved endelig kendelse om sagens materielle spørgsmål, fx fordi der indgås forlig, eller sagen afsluttes ved en kendelse om sagens formalitet, fastsætter formandskabet en rimelig administrationsafgift under hensyntagen til arbejdets omfang og omstændighederne i øvrigt, jf. Reglernes bilag 2, § 3, stk. 2.

Hvis sagen afsluttes umiddelbart inden den endelige mundtlige forhandling, fastsættes fuld administrationsafgift efter takstbladet, medmindre formandskabet bestemmer andet, jf. Reglernes bilag 2, § 3, stk. 2.

4.4. Nærmere om fastsættelse af voldgiftsdommernes honorar

Fastsættelse af honoraret inden for det pågældende takstinterval i den konkrete sag afhænger som hidtil af en konkret vurdering på baggrund af voldgiftsrettens honorarindstilling og de i Reglerne anførte honorarparametre, dvs. anvendt tid, sagens kompleksitet mv., jf. nærmere nedenfor.

Fastsættelsen af størrelsen af honoraret henhører som hidtil under instituttets formandskab, hvilket er en stor fordel sammenlignet med ad hoc voldgift, hvor honoraret fastsættes af voldgiftsretten selv. Pejlemærket for formandskabet vil i disse tilfælde fortsat være, at der fastsættes et rimeligt honorar, som ikke vurderes at kunne give anledning til kritik ved domstolene. ^[Note 3]

Ved fastsættelse af honoraret lægger formandskabet vægt på, om voldgiftsretten har sikret, at det indbetalte depositum til enhver tid var tilstrækkeligt, voldgiftsdommernes omhu, hvorvidt voldgiftsdommerne har administreret voldgiftssagen inden for rimelig tid og på en effektiv og omkostningsbevidst måde, herunder om den i Reglernes § 39, stk. 1, nævnte 6 måneders-frist er overholdt, det omtvistede beløb, den anvendte tid, sagens kompleksitet og andre omstændigheder, jf. Reglernes bilag 2, § 4, stk. 2.

Den generelle forhøjelse af taksterne, som er eksemplificeret i afsnit 4.2.1.2, er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at det konkrete honorar faktisk forhøjes tilsvarende, idet honoraret som hidtil vil blive fastsat af formandskabet efter en konkret vurdering på baggrund af de ovennævnte parametre og med udgangspunkt i det relevante takstinterval.

Instituttets formandskab kan som hidtil fastsætte et højere eller mindre honorar, end hvad der følger af taksterne, såfremt arbejdets omfang eller andre ekstraordinære omstændigheder taler for det, jf. Reglernes bilag 2, § 4, stk. 3.

4.4.1. Fastsættelse af honoraret til en voldgiftsdommer, som udskiftes

Hvis en voldgiftsdommer udskiftes, fx pga. sygdom, fastsætter formandskabet et rimeligt honorar til voldgiftsdommeren, jf. Reglernes bilag 2, § 4, stk. 6.

Honoraret afspejler i sådanne tilfælde, hvilken værdi voldgiftsdommerens arbejde har haft for parterne, snarere end hvor meget tid voldgiftsdommeren har brugt på sagen. Hvis den udskiftede voldgiftsdommers arbejde med sagen især har bestået i at gennemlæse sagens akter, vil denne del af arbejdet ofte være af begrænset værdi for parterne, da den udskiftede voldgiftsdommers forberedelse ikke (længere) har betydning for parterne. Desuden er den nye voldgiftsdommer jo også nødt til at læse op på sagen.

I disse tilfælde opstår der desuden spørgsmål om, hvorvidt den nye voldgiftsdommers honorar skal reduceres med det honorar, som den udskiftede voldgiftsdommer modtager.

Udgangspunktet er, at en udskiftning af en voldgiftsdommer bør være udgiftsneutral for parterne. Undtagelse herfra kan eventuelt gøres, hvis dette efter en konkret vurdering ikke er rimeligt, fx hvis voldgiftsretten beslutter, at en eller flere allerede foretagne proceshandling skal gentages for den nu sammensatte voldgiftsret, jf. Reglernes § 22, stk. 3, 1. pkt.

4.4.2. A conto honorar

Som noget nyt kan formandskabet efter anmodning fra voldgiftsretten undtagelsesvist udbetale a conto honorar, hvis sagens omfang, værdi, forventede varighed og voldgiftsdommernes udførte arbejde taler for det. A conto honorarets størrelse fastsættes af formandskabet efter høring af voldgiftsretten, jf. Reglernes bilag 2, § 4, stk. 4.

Baggrunden for denne snævre undtagelse fra reglen om, at der ikke udbetales a conto honorar, er, at det i visse tilfælde ikke forekommer rimeligt, at voldgiftsdommerne skal afvente sagens afslutning, førend der udbetales honorar. Dette gælder fortrinsvis i tilfælde, hvor der i panelet af voldgiftsdommere indgår en eller flere voldgiftsdommere, som er advokater eller tilhører et andet liberalt erhverv, og hvor den eller de pågældende voldgiftsdommere ikke varetager hvervet som et bijob.

Med hensyn til størrelsen af a conto honoraret må det påregnes, at der ikke bliver fastsat et a conto honorar, hvorefter sagen afregnes til og med tidspunktet for voldgiftsrettens anmodning om a conto honorar. Instituttet vil hermed søge at sikre sig, at det endelige honorar ved sagens afslutning samlet set kan rummes inden for den honorarramme, som fremgår af Reglernes bilag 2, § 4. Det må derfor forventes, at størrelsen af et a conto honorar fastsættes passende lavt for at undgå risiko for, at a conto honoraret kommer til at stå i misforhold til det samlede honorar, som til sin tid fastsættes i sagen.

4.5. Gebyrer ved udpegning af sagkyndige

Takstbladet på hjemmesiden indeholder også en oversigt over gebyrer ved udpegning af sagkyndige.

Hvis voldgiftsretten eller parterne i fællesskab anmoder instituttet om at fremkomme med forslag til en eller flere sagkyndige, betaler den rekvirerende part et gebyr på DKK 5.000, jf. Reglernes § 35, stk. 5.

Nogle gange indblandes instituttet ikke i selve udpegningen af den sagkyndige. Det kan fx skyldes, at parterne foretrækker, at den sagkyndige udpeges af en bestemt brancheorganisation. I disse tilfælde sker det, at parterne ønsker, at instituttet bistår med at opkræve og administrere sikkerhedsstillelse til dækning af udgifterne ved den sagkyndiges arbejde. I så fald betales et gebyr herfor på DKK 3.000, jf. Reglernes § 35, stk. 5.

Baggrunden for dette gebyr (som ikke betales, hvis skønsmanden bringes i forslag af instituttet, i hvilke tilfælde der som omtalt ovenfor i forvejen betales et gebyr på 5.000 kr., som også dækker de anførte ydelser) er, at det ofte er en tidskrævende opgave for instituttet at opkræve og administrere den indbetalte sikkerhedsstillelse.

5. Sammenlægning og inddragelse af nye parter

Reglerne i §§ 15-17 om sammenlægning og inddragelse af nye parter er blevet gennemskrevet og omarbejdet for at skabe klarhed over mulighederne for sammenlægning mv. Uanset dette er bestemmelserne i Reglernes §§ 15-17 fortsat ganske komplicerede.

5.1. Sammenlægning af flere voldgiftssager

Reglernes § 15, stk. 1, omhandler sammenlægning af flere voldgiftssager mellem samme parter.

Reglernes § 15, stk. 2, omhandler sammenlægning af flere voldgiftssager, hvor parterne ikke er identiske. Stk. 2 indebærer, at fx A i en voldgiftssag mellem A og B kan anmode om, at en sag mellem A og C sammenlægges med den verserende voldgiftssag mellem A og B.

Kompetencen til at træffe afgørelse om sammenlægning tilfalder formandskabet og ikke de i de separate sager eventuelt nedsatte voldgiftsretter. Formålet hermed er især at undgå, at der opstår kompetencespørgsmål mellem de forskellige nedsatte voldgiftsretter om, hvem der skal være den fortsættende voldgiftsret.

Om sammenlægning kan ske, beror fortsat på en konkret bedømmelse, jf. Reglernes § 15, stk. 3, hvoraf det fremgår, at formandskabet tager hensyn til de indgåede voldgiftsaftaler, sagernes og/eller parternes indbyrdes sammenhæng samt til hvor fremskreden den verserende sag er.

Hvis der fx i voldgiftssagen mellem A og B er indgået en voldgiftsaftale, der angiver instituttet som rette forum, mens der i voldgiftssagen mellem A og C er indgået en voldgiftsaftale, som peger på ad hoc voldgift, er der ikke umiddelbart grundlag for sammenlægning, medmindre der mellem parterne er enighed om sammenlægningen og dermed om den i Voldgiftsinstituttets regi nedsatte voldgiftsrets kompetence.

Hvis voldgiftssagen mellem A og B har ét tema og sagen mellem A og C et andet tema, som ingen sammenhæng har med sagen mellem A og B, vil der som udgangspunkt heller ikke være grundlag for sammenlægning. Sammenlægning må således kræve, at der er et vist sammenfald i bevisførelsen eller på anden måde en relevant sammenhæng mellem sagerne.

Betingelserne for sammenlægning vil heller ikke umiddelbart være opfyldt, hvis voldgiftssagen mellem A og C netop er indledt, mens sagen mellem A og B står umiddelbart over for gennemførelsen af den mundtlige forhandling. En sammenlægning vil her indebære en forsinkelse af den sidstnævnte sag.

Hvis formandskabet beslutter, at sagerne behandles samlet, jf. Reglernes § 15, stk. 1, behandles de af den voldgiftsret, som allerede er (eller vil blive) nedsat i den sag, som blev indledt først.

En konsekvens af sammenlægning efter Reglernes § 15, stk. 2, er, at alle involverede parter mister muligheden for at udpege en voldgiftsdommer, medmindre udpegningen kan ske på grundlag af en anden procedure, som er aftalt af parterne, jf. Reglernes § 15, stk. 5. Herved sikres, at alle parter gives ens adgang til indflydelse på sammensætningen af voldgiftsretten, og at grundsætningen om ligebehandling af parterne dermed respekteres.

5.2. Inddragelse af nye parter

Reglernes § 16 omhandler inddragelse af nye parter i to kategorier af tilfælde:

- 1) I en sag mellem A og B ønsker A og/eller B at inddrage C i sagen, jf. Reglernes § 16, stk. 1, 1. pkt., og
- 2) C ønsker at indtræde i en voldgiftssag mellem A og B, jf. Reglernes § 16, stk. 1, 2. pkt.

For at koncentrere processen kræves som udgangspunkt, at en anmodning om at inddrage eller indtræde efter stk. 1 indgives, inden instituttet fremsender sagen til voldgiftsretten, jf. Reglernes § 16, stk. 2, 1. pkt. Dette tidspunkt er nærmere fastsat i Reglernes § 24, hvoraf det fremgår, at instituttet fremsender sagen til voldgiftsretten, når sikkerhedsstillelse er indbetalt, og voldgiftsdommerne er godkendt af formandskabet.

Voldgiftsretten tager stilling til eventuelle indsigelser mod, at tredjemand inddrages/indtræder. Hvis voldgiftsretten endnu ikke er nedsat, hvilket i praksis ofte vil være tilfældet, kan formandskabet af hensyn til sagens fremme træffe afgørelse om indsigelsen, jf. Reglernes § 16, stk. 3, idet kompetencen dog ultimativt henhører under voldgiftsretten, jf. Reglernes § 16, stk. 7, som indeholder en henvisning til princippet om, at voldgiftsretten er kompetent til at afgøre spørgsmål om sin egen kompetence.

Om tredjemand kan inddrages imod sin vilje og/eller trods indsigelse fra en part, beror på en konkret bedømmelse af de faktorer, som er omtalt i Reglernes § 16, stk. 3, 3. pkt. Hvis fx voldgiftsaftalen i voldgiftssagen mellem A og B angiver instituttet som rette forum, mens voldgiftsaftalen i kontrakten mellem A og C peger på ad hoc voldgift, kan C ikke inddrages i voldgiftssagen mellem A og B, medmindre hverken A eller B gør indsigelse, og C tilslutter sig.

Hvis inddragelsen af tredjemand sker efter anmodning fra en part, jf. Reglernes § 16, stk. 1, 1. pkt., er konsekvensen, at udpegningen af voldgiftsrettens medlemmer, som er foretaget af sagens oprindelige parter, bortfalder, medmindre den indtrådte tredjemand tiltræder voldgiftsrettens sammensætning. Baggrunden herfor er, at alle parter skal have ens adgang til indflydelse på sammensætningen af voldgiftsretten. Det følger af Reglernes § 16, stk. 4, sidste pkt., at det herefter påhviler formandskabet at udpege nye medlemmer af voldgiftsretten, medmindre udpegningen kan ske på grundlag af en anden af parterne aftalt procedure. Et eksempel på "en anden af parterne aftalt procedure" er, at parterne har aftalt, at alle voldgiftsrettens medlemmer så vidt muligt udpeges af parterne i fællesskab. ^[Note 4]

Hvis indtrædelsen af tredjemand derimod sker efter anmodning fra tredjemand selv, jf. Reglernes § 16, stk. 1, 2. pkt., er det en betingelse, at tredjemand tiltræder den udpegning af voldgiftsrettens medlemmer, som allerede har fundet sted i sagen, jf. Reglernes § 16, stk. 5. Tredjemand må i disse særlige tilfælde således give afkald på indflydelse på voldgiftsrettens sammensætning. Hvis tredjemand ikke ønsker dette, opfylder tredjemand ikke betingelserne for at indtræde i den verserende sag og er således henvist til at indlede en separat voldgiftssag.

5.3. Flere kontrakter i en enkelt voldgiftssag

Bestemmelsen i Reglernes § 17 omhandler behandling af flere krav efter flere kontrakter i en og samme voldgiftssag.

Bestemmelsen giver mulighed for, at A i en sag mod B kan inddrage et nyt krav imod B, selvom det nye krav udspringer af en anden kontrakt mellem A og B end kravet i den sag, som allerede verserer mellem parterne.

Indsigelser mod sådanne sammenlægninger afgøres af voldgiftsretten, medmindre voldgiftsretten endnu ikke er nedsat, jf. Reglernes § 17, stk. 2. I sidstnævnte tilfælde tilfalder kompetencen instituttets formandskab, således at spørgsmålet om at inddrage flere krav efter flere kontrakter ikke behøver at afvente, at voldgiftsretten bliver nedsat, idet kompetencen dog ultimativt henhører under voldgiftsretten, jf. Reglernes § 17, stk. 5.

Om det kan tillades, at en part rejser flere krav efter flere kontrakter under en og samme sag, beror blandt andet på, om der foreligger en relevant indbyrdes sammenhæng mellem de rejste krav og de pågældende kontrakter, jf. Reglernes § 17, stk. 3.

6. Nye aspekter ved udpegningen af voldgiftsdommere

Reglerne om udpegning og godkendelse af voldgiftsdommere findes i Reglernes §§ 18-23.

6.1. Antallet af voldgiftsdommere

Udgangspunkt er fortsat, at voldgiftsretten består af en enkelt voldgiftsdommer, medmindre parterne har aftalt andet, eller instituttets formandskab bestemmer, at sagen skal afgøres af en voldgiftsret, som består af tre voldgiftsdommere, jf. Reglernes § 18. Instituttets formandskab kan som netop anført beslutte at forhøje antallet af voldgiftsdommere fra en til tre. I sine overvejelser herom tager formandskabet hensyn til voldgiftssagens kompleksitet, det omtvistede beløb samt andre omstændigheder, jf. Reglernes § 18, stk. 1, sidste pkt. I de senere år har formandskabet i mange sager været tilbøjeligt til at efterkomme en parts ønske om at forhøje antallet af voldgiftsdommere som anført, især hvis sagerne omhandler værdier af en vis størrelse.

Det er i Reglernes § 18 blevet præciseret, at formandskabet kan fravige det nævnte udgangspunkt efter anmodning eller af egen drift. Det sidstnævnte må forventes kun at ske rent undtagelsesvist, fx i sager om betydelige værdier, hvor indklagede udebliver eller hvor der kan forudses vanskeligheder i forbindelse med en eventuel fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen ved udenlandske domstole.

Hvis en part ønsker at fravige udgangspunktet i instituttets regler om antallet af voldgiftsdommere, fx fordi parten ønsker, at voldgiftsretten skal bestå af et panel med tre voldgiftsdommere, anbefales det - uanset ovenstående muligheder for at forhøje antallet af voldgiftsdommere, når sagen er indledt - at lade det fremgå udtrykkeligt af selve voldgiftsaftalen, at antallet af voldgiftsdommere skal være tre, jf. nærmere herom nedenfor i afsnit 12. Det kan erfaringsmæssigt være vanskeligt for parterne at nå til enighed om antallet af voldgiftsdommere, hvis aftale herom først skal indgås, når tvisten er opstået.

Hvis en part ikke har udpeget en voldgiftsdommer, eller hvis parterne ikke i fællesskab har udpeget en formand for voldgiftsretten (eller en enevoldgiftsdommer), udpeges den eller de manglende voldgiftsdommere af instituttets formandskab, jf. Reglernes § 19, stk. 8, således at der i alle tilfælde kan nedsættes en voldgiftsret, som kan behandle sagen.

6.2. Voldgiftsdommernes upartiskhed og uafhængighed

Enhver, der udpeges som voldgiftsdommer, skal være tilgængelig, upartisk og uafhængig, jf. Reglernes § 20, stk. 1.

For at dokumentere dette, skal voldgiftsdommeren underskrive en af instituttet udarbejdet erklæring om upartiskhed og uafhængighed mv., som forelægges for parterne med en frist for eventuelle bemærkninger. Voldgiftsdommeren skal samtidig skriftligt oplyse om forhold, der kan give anledning til berettiget tvivl om vedkommendes tilgængelighed, upartiskhed eller uafhængighed, jf. i det hele Reglernes § 20, stk. 2 og 3.

Den omtalte erklæring er fornyligt blevet opdateret med et afsnit om voldgiftsdommerens eventuelle "gentagne udpegninger" fra samme advokatfirma mv. Det fremgår således af erklæringen, at hvis voldgiftsdommeren i løbet af de sidste 5 år har deltaget i en eller flere voldgiftssager, hvor han/hun er eller har været udpeget som voldgiftsdommer af den part, advokat eller det advokatkontor, som medvirker i den aktuelle sag, bedes voldgiftsdommeren fremkomme med nærmere oplysninger herom. Voldgiftsdommeren bedes fx oplyse, om de tidligere sager fortsat verserer eller er afsluttet; hvilket år udpegningen af voldgiftsdommeren i disse sager fandt sted og for afsluttede sagers vedkommende, hvilket år sagen blev afsluttet; hvem voldgiftsdommeren er eller var udpeget af og om voldgiftsdommeren er eller var sidevoldgiftsdommer eller formand. Formålet med denne præcisering af erklæringen og dermed af voldgiftsdommerens oplysningspligt er at give instituttets formandskab (og parterne) mere udførlige oplysninger om voldgiftsdommerens tilknytning til sagen, hvilket indgår i vurderingen af voldgiftsdommerens habilitet.

6.3. Parternes oplysningspligt

Voldgiftsdommeren har som netop anført pligt til at oplyse om omstændigheder, som kan give anledning til berettiget tvivl om voldgiftsdommerens habilitet.

Som noget nyt indeholder Reglernes § 20, stk. 4, også en udtrykkelig oplysningspligt for parterne. Bestemmelsen indebærer, at en part skal oplyse "om identiteten af en tredjemand, der har påtaget sig at finansiere omkostninger i sagen, og som derigennem har en økonomisk interesse i sagens udfald". Voldgiftsdommerens egen oplysningspligt er i disse tilfælde ikke tilstrækkelig, da voldgiftsdommeren typisk ikke er (eller burde være) bekendt med eksistensen af sådanne aftaler om tredjemandsfinansiering af sagsomkostninger. En lignende bestemmelse findes ved andre institutter, fx International Chamber of Commerce (herefter: ICC). ^[Note 5]

Formålet med bestemmelsen svarer til formålet med voldgiftsdommerens oplysningspligt. Parternes oplysningspligt bidrager således til at værne om voldgiftsprocessen, herunder især at undgå, at der opstår berettiget tvivl om voldgiftsdommerens habilitet. Om voldgiftsdommeren i det enkelte tilfælde faktisk bliver inhabil som følge af de oplysninger, som en part fremkomme med, beror på en konkret vurdering af, hvorvidt oplysningerne giver anledning til berettiget tvivl om voldgiftsdommerens upartiskhed eller uafhængighed.

Det er ikke tilstrækkeligt til at udløse den pågældende parts oplysningspligt, at tredjemand har påtaget sig at finansiere sagens omkostninger. Det er også et krav, at tredjemand "derigennem" har en økonomisk interesse i sagens udfald.

Det er fx ikke omfattet af oplysningspligten, hvis en part fra et familiemedlem eller sin bankforbindelse optager et lån, som er øremærket til betaling af sagsomkostninger, uden at sagens resultat har indflydelse på vilkårene for lånets tilbagebetaling, idet det herved lægges til grund, at tredjemand ikke som følge af lånet har en økonomisk interesse i sagens udfald.

De tilfælde, som oplysningspligten i første række retter sig mod, er, hvor en professionel tredjemand indgår aftale med en part om betaling af partens sagsomkostninger ved som modydelse at få krav på en bestemt andel af det påstandsbeløb, som voldgiftsretten måtte give parten medhold i. Ordlyden af bestemmelsen i § 20, stk. 4, rækker dog i visse tilfælde videre.

Hvis et forsikringselskab betaler den forsikrede parts omkostninger, skal parten efter forfatterens opfattelse oplyse herom i overensstemmelse med Reglernes § 20, stk. 4, idet eventuelle tillagte omkostninger normalt kommer forsikringselskabet til gode, hvorved selskabet har en økonomisk interesse i sagens udfald.

Oplysningspligten i § 20, stk. 4, gælder også, hvis der er tale om et konkursbo, som aftaler med en tredjemand eller en kreditor, at denne finansierer sagsomkostninger mod at få andel i en eventuel gevinst. Oplysningspligten må tillige antages at gælde, hvis en af boets kreditorer påtager sig at indestå for sagens omkostninger. Det gælder, selvom kreditoren kun får dividende med samme procentsats som boets øvrige kreditorer.

Hvis konkursboet finansierer sagen af egen lomme, gælder oplysningspligten som udgangspunkt ikke, da kreditor således ikke har "påtaget sig at finansiere omkostninger i sagen". I praksis vil boet dog ofte ikke kaste sig ud i en voldgiftssag for egne midler, uden at en bestemt kreditor (eksempelvis den absolut største kreditor i boet) har accepteret dette. Der kan således være grund til at modificere det anførte udgangspunkt i tilfælde, hvor en sådan kreditor har ageret på en måde, som i realiteten svarer til at have påtaget sig at finansiere omkostninger i sagen.

Hvis en part er i tvivl om, hvorvidt der skal oplyses efter Reglernes § 20, stk. 4, anbefaler forfatterne, at parten - henset til det anførte formål med bestemmelsen - oplyser om forholdet. ^[Note 6]

Ifølge § 20, stk. 4, skal parten "straks" opfylde sin oplysningspligt om tredjemandsfinansiering. Af hensyn til sagens fremme er det vigtigt, at forholdet afdækkes så tidligt som muligt, således at risikoen for, at voldgiftsdommeren bliver inhabil og må trække sig på et fremskredent tidspunkt under sagens behandling - med deraf følgende spildtid og forgæves afholdte omkostninger - minimeres mest muligt.

Tilsidesættelse af oplysningspligten er ikke udtrykkeligt sanktioneret. Parten kan dog muligt, i hvert fald i tilfælde af klare brud på oplysningspligten, ifalde erstatningsansvar, hvis der lides et tab. Der vil også kunne blive tale om

omkostningsmæssige konsekvenser.

6.3. Taktisk advokatskifte

Der gælder som udgangspunkt ikke noget krav om, at en part i en voldgiftssag skal være repræsenteret af en advokat eller anden juridisk rådgiver. I praktisk talt alle sager ved Voldgiftsinstituttet er parterne imidlertid repræsenteret af en advokat, medmindre der er tale om sager, hvor en part udebliver.

Reglernes § 23 omhandler inhabilitet, som opstår som følge af en parts advokatskifte. Bestemmelsen er ny og foreskriver, at en part straks skal oplyse om eventuelle ændringer i partens repræsentationsforhold. Hvis ændringen i repræsentationsforholdet indebærer, at der opstår berettiget tvivl om en voldgiftsdommers habilitet, kan instituttets formandskab udelukke den nye partsrepræsentant fra at medvirke under sagen.

Formålet med bestemmelsen er at undgå, at en part spekulerer i at få gjort en voldgiftsdommer inhabil ved under sagen at antage en bestemt advokat. Der kan opstå inhabilitetsspørgsmål, hvis den nye advokat fx er fra det advokatfirma, som voldgiftsdommeren netop har forladt. Eller hvis den nye advokat er fra et advokatkontor, hvor voldgiftsdommerens datter er leder af den afdeling, hvori sagen behandles. Der findes eksempler på sådanne taktiske udskiftninger i voldgiftspraksis ^[Note 7], hvilket har ført til tilsvarende bestemmelser ved andre institutter. ^[Note 8]

Som udgangspunkt må en parts interesse i frit advokatvalg gå forud for ønsket om at beholde en voldgiftsdommer. Hvis en part har en rimelig begrundelse for at skifte advokat, bør parten derfor have ret til det, selv om det indebærer, at voldgiftsdommeren må trække sig.

Kompetencen til at udelukke en advokat efter Reglernes § 23 henhører under instituttets formandskab. Herved undgås tilfælde, hvor en enevoldgiftsdommer skal træffe afgørelse om, hvorvidt enevoldgiftsdommeren eller den nye advokat skal trække sig.

7. Grundlæggende principper

Af hensyn til almindelige processuelle principper om partsoffentlighed og kontradiktion er det præciseret i Reglernes § 28, stk. 3, at parterne har pligt til at sørge for, at indlæg til instituttet eller voldgiftsretten samtidig sendes til modparten.

Modifikationer til dette generelle princip findes i Reglernes §§ 8 og 13, stk. 5, hvoraf det fremgår, at parterne kan nøjes med at indgive henholdsvis klageskriftet og svarskriftet til instituttet, som herefter sikrer, at disse dokumenter videresendes til henholdsvis indklagede og klager. I praksis sender i hvert fald danske advokater sædvanligvis samtidig kopi af klageskriftet/svarskriftet til modpartens advokat.

Bestemmelsen i Reglernes § 28, stk. 2, er også blevet præciseret. Bestemmelsen, som af erfarne voldgiftsdommere ofte beskrives som en helt central bestemmelse om voldgiftsrettens sagsbehandling, lægger sig nu tættere op ad ordlyden af voldgiftslovens § 19, stk. 2.

Bestemmelsen i Reglernes § 28, stk. 2, er formuleret således:

“Behandlingen af sagen sker i overensstemmelse med Reglerne. Såfremt et spørgsmål ikke er omtalt i Reglerne, afgøres spørgsmålet efter, hvad parterne i øvrigt har aftalt eller i mangel af sådan aftale efter, hvad voldgiftsretten finder hensigtsmæssigt. Voldgiftsretten kan bl.a. bestemme, hvilke beviser der kan føres, og hvilke faktiske omstændigheder der skal lægges til grund for sagens pådømmelse.”

Det følger af bestemmelsen, at voldgiftsretten indenfor visse rammer kan gennemføre voldgiftssagen på den måde, som voldgiftsretten finder hensigtsmæssigt.

I overensstemmelse med voldgiftslovens § 19, stk. 2, 2. pkt., er det endvidere i præciseret i Reglerne, at voldgiftsretten bl.a. kan bestemme, hvilke beviser der kan føres, og hvilke faktiske omstændigheder der skal lægges til grund for sagens pådømmelse. Sidste led udtrykker princippet om bevisbedømmelsens frihed, hvorefter voldgiftsretten på grundlag af det, der er passeret under forhandlingerne og bevisførelsen afgør, hvilke faktiske omstændigheder der skal lægges til grund for sagens pådømmelse. ^[Note 9]

Reglernes § 28, stk. 2, hjemler således, at de mange processuelle spørgsmål, som i praksis opstår i sagerne, og som ikke er direkte reguleret i Reglerne eller parternes aftale, kan afgøres på den måde, som voldgiftsretten finder hensigtsmæssigt.

Som det fremgår af bestemmelsens ordlyd kan den fraviges ved aftale, og parterne kan derfor, hvis de ønsker det, bl.a. fastsætte særlige beviskrav, f.eks. krav om skriftligt bevis, med hensyn til nærmere angivne spørgsmål.

I praksis ses ofte, at parter protesterer imod processuelle begæringer om fx optagelse af bevis, advokatpålæg, edition, gennemførelse af vidneforklaringer mv. under henvisning til, at hverken voldgiftsloven eller instituttets regler indeholder hjemmel til det. En sådan argumentation kan ikke anbefales, idet hjemlen netop findes i den citerede opsamlingsbestemmelse. En parts protest bør i stedet bygges op omkring, hvorvidt rammerne for voldgiftsrettens sagsbehandling tilsidesættes, fx fordi voldgiftsrettens beslutning vil stride imod hensynet til et effektivt og omkostningsbeviset sagsforløb, og især om præceptive regler om fx ligebehandling fraviges, idet voldgiftsretten ikke kan fravige sådanne grundlæggende retsplejeprincipper.

8. Voldgiftsrettens sekretær

Især i tilfælde, hvor voldgiftsrettens formand er advokat, ses det, at voldgiftsretten ønsker at udpege en sekretær, som typisk er advokatfuldmægtig eller yngre advokat på formandens advokatkontor.

Formålet med at udpege en sekretær er især at lette voldgiftsrettens arbejdsbyrde med sagen, men også at give en yngre medarbejder mulighed for at få erfaringer med den praktiske behandling af voldgiftssager.

Voldgiftsretten har efter Reglerne ganske frie rammer for at udpege en sekretær. Baggrunden er, at dette som hovedregel ikke er forbundet med merudgifter for parterne. En eventuel honorering af sekretæren er således et anliggende mellem sekretæren og voldgiftsretten. Det accepteres dog, at eventuelle udgifter, fx til sekretærens rejse og ophold, medregnes som en del af voldgiftssagens omkostninger, jf. Reglernes § 30, stk. 4.

Det er en betingelse for udpegningen, at sekretæren er uafhængig og upartisk. Sekretærens habilitet afdækkes via sekretærens tiltrædelse af en fortrykt erklæring, som er udarbejdet af instituttet, og som sammen med sekretærens CV og eventuelle supplerende oplysninger forelægges parterne og medlemmerne af voldgiftsretten for eventuelle bemærkninger. Det påhviler voldgiftsretten at påse, at sekretæren under sagens behandling forbliver upartisk og uafhængig, jf. nærmere Reglernes § 30, stk. 2 og 3. Voldgiftsretten tager stilling til eventuelle indsigelser imod udpegningen af sekretæren.

Det fremgår af Reglernes § 30, stk. 5, at sekretæren kan overvære voldgiftsrettens votering, hvis alle medlemmer af voldgiftsretten accepterer dette.

Sekretærens opgaver er ikke nærmere beskrevet i Reglerne. Sekretærens hovedopgaver er sædvanligvis at bistå voldgiftsretten med at gennemføre voldgiftssagen så hurtigt og effektivt som muligt, herunder at varetage administrative opgaver, så som at udsende voldgiftsrettens beslutninger mv., at beramme møder, varetage korrespondancen med forskellige "serviceproviders", så som hoteller, "court reporters" mv., udarbejde udkast til referater og processuelle beslutninger, fremfinde retskilder og litteratur, samt foretage eventuelle analyser heraf, læse korrektur, bistå med teknisk assistance mv.

9. Fremlæggelse af dokumenter mv. og frister herfor

9.1. Edition

Spørgsmålet om edition er ikke udtrykkeligt nævnt i 2013-reglerne. Det er heller ikke udtrykkeligt omtalt i voldgiftsloven. Det har i praksis givet anledning til uenighed mellem parterne om, hvorvidt voldgiftsretten kan imødekomme en parts anmodning til voldgiftsretten om at opfordre modparten til at fremlægge dokumenter mv. Det kan voldgiftsretten utvivlsomt efter voldgiftspraksis.

Der er derfor indsat en ny bestemmelse i Reglernes § 33, som kodificerer denne praksis.

Efter anmodning fra en part kan voldgiftsretten opfordre modparten til at fremlægge dokumenter mv., som er undergivet den pågældende parts rådighed, og som voldgiftsretten finder kan være af betydning for sagen.

Hvis en part uden rimelig grund undlader at efterkomme opfordringen, er der nu udtrykkelig hjemmel til, at voldgiftsretten ved sin bevisbedømmelse kan tillægge dette bevismæssig betydning til fordel for modparten.

Det kan give anledning til nærmere overvejelser, hvorvidt voldgiftsretten af egen drift – altså uden at der foreligger en anmodning fra en part – kan give en part et editionspålæg.^[Note 10] Den nye bestemmelse i § 33 hjemler ikke dette. Formuleringen af § 33 er imidlertid ikke ensbetydende med, at voldgiftsretten er afskåret fra af egen drift at pålægge en part at fremlægge dokumenter mv., idet voldgiftsretten kan gøre det, hvis den finder det hensigtsmæssigt, og hvis den i øvrigt finder, at et sådant pålæg ikke strider mod grundlæggende retsplejebegreber, jf. i det hele Reglernes § 28, stk. 2, se nærmere herom ovenfor i afsnit 7.

9.2. Frister

Reglernes § 34 indeholder en ny bestemmelse, som har til formål at medvirke til at koncentrere sagen.

For at undgå, at dokumenter og andet bevismateriale fremlægges kort tid inden den mundtlige forhandling og ikke i overensstemmelse med de frister, der er fastsat herfor, er det præciseret i Reglernes § 34, at parterne skal fremlægge dokumenter eller andet bevismateriale i overensstemmelse med de frister, som sekretariatet eller voldgiftsretten har fastsat.

I hvert fald de frister, som er fastsat af voldgiftsretten, vil typisk fremgå af referatet af et forberedende møde.^[Note 11] Når der på denne måde foreligger en plan med frister for sagens videre forløb, kan en part ikke uden videre regne med, at planen kan fraviges og at der senere kan indgives yderligere indlæg, beviser mv.

Det er på linje hermed anført i Reglernes § 34, at hvis en frist overskrides, kan voldgiftsretten nægte tilladelse til den pågældende bevisførelse, medmindre overskridelsen er undskyldelig, eller der foreligger andre særlige omstændigheder.

Bestemmelsen er som nævnt ny. I 2013-reglerne fandtes i § 22, stk. 3, en bestemmelse om, at parterne i god tid inden den mundtlige forhandling skulle give meddelelse om vidner og fremlægge eventuelle nye dokumenter, samt at voldgiftsretten kunne nægte tilladelse til afhøring af vidner eller til fremlæggelse af de nye dokumenter, hvis dette ikke var sket senest 8 kalenderdage før den mundtlige forhandling. Bestemmelsen viste sig i visse tilfælde at være u hensigtsmæssig og bidrog generelt ikke til at koncentrere processen.

Der har enddog været eksempler på, at en part har gjort gældende, at bestemmelsen skulle forstås sådan, at voldgiftsretten alene kunne afvise afhøring af vidner eller fremlæggelse af nye dokumenter, hvis 8 dages fristen ikke var overholdt, uanset at der tidligere i processen var fastsat – eller aftalt – frister for meddelelse om vidneførelse, fremlæggelse af dokumenter mv., fx i form af en "cut-off" dato (afslutning af den skriftlige forberedelse). For at undgå, at en part mener at kunne underminere forberedelsen af sagen ved at vente med at

fremlægge beviser mv. til 8 kalenderdage før den mundtlige forhandling, er det med den nye bestemmelse i § 34 præciseret, at der kan – og bør – fastsættes frister under sagens forberedelse, og at overskridelse af disse ofte vil have den konsekvens, at de pågældende dokumenter mv. ikke kan fremlægges.

10. Mundtlig forhandling ved brug af telekommunikation

Voldgiftsretten afgør, om der afholdes mundtlig forhandling, eller om sagen afgøres på grundlag af skriftlig behandling, idet voldgiftsretten dog skal afholde en mundtlig forhandling, hvis en part anmoder om det, jf. Reglernes § 37, stk. 1.

Bestræbelserne på at begrænse risikoen for smitte med Corona-virus har ført til, at der i sagerne oftere afholdes virtuelle forhandlinger end tidligere.

I fravær af dansk retspraksis på området er det vel ikke endeligt afklaret i dansk ret, om voldgiftsretten beslutning om at gennemføre en mundtlig forhandling som en virtuel forhandling i tilfælde, hvor der ikke foreligger enighed herom mellem parterne, kan føre til tilsidesættelse af voldgiftsrettens kendelse. ^[Note 12]

For at undgå at denne tvivl opstår, fremgår det som noget nyt udtrykkeligt af Reglerne, at voldgiftsretten kan beslutte, at den mundtlige forhandling gennemføres helt eller delvist ved brug af telekommunikation, hvis dette sker efter anmodning og findes forsvarligt og hensigtsmæssigt og særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. Reglernes § 37, stk. 2.

Voldgiftsretten kan kun beslutte, at den mundtlige forhandling gennemføres ved brug af telekommunikation, hvis en part har anmodet herom.

Herudover skal blandt andet "særlige grunde" tale for det. Sådanne "særlige grunde" kan fx være, at der pga. rejserestriktioner eller myndighedernes anbefalinger på sundhedsområdet i øvrigt ikke er udsigt til, at der i nær fremtid kan afholdes en almindelig fysisk forhandling.

En betingelse for at beslutte, at forhandlingen gennemføres ved brug af telekommunikation, må desuden være, at forhandlingen, herunder eventuelle vidneforklaringer, kan gennemføres på en teknisk forsvarlig måde og i øvrigt i overensstemmelse med fundamentale retsplejprincipper.

Afholdes virtuel forhandling, anbefales det således, at forhandlingen så vidt muligt gennemføres via en platform, som alle involverede har erfaringer med at betjene.

Der bør mindst nogle dage forud for forhandlingen afholdes en generalprøve, således at det sikres, at lyd og billede på det udstyr, som anvendes, går klart igennem. Selvom generalprøven var vellykket, bør deltagerne sikre sig, at der er hurtig og nem adgang til teknisk support, hvis der alligevel skulle opstå tekniske vanskeligheder under forhandlingen. Rammes en deltager under forhandlingen af tekniske problemer, må forhandlingen udsættes, indtil problemerne er løst. Her er det praktisk at have en oversigt over deltagerens e-mailadresser og telefonnumre ved hånden, så de involverede hurtigt kan komme i kontakt med hinanden.

Det virtuelle mødelokale bør indrettes sådan, at voldgiftsdommerne og parterne har mulighed for at få fremvist dokumenter på et skærbillede, samtidig med at fx et vidne afgiver forklaring, som vises på et andet skærbillede. Hvis voldgiftsrettens medlemmer ikke befinder sig på samme sted, bør der oprettes et særskilt virtuelt "voteringslokale", som kun voldgiftsrettens medlemmer har adgang til. Parterne kan have et tilsvarende behov for at have deres eget "sidelokale".

Afhængigt af den virtuelle forhandlings varighed og kompleksitet kan der være behov for at fastsætte mere detaljerede retningslinjer for gennemførelsen af forhandlingen. Overordnede spørgsmål, fx om iagttagelse af tavshedspligt og datasikkerhed, kan evt. også adresseres.

11. Sagsomkostninger

Bestemmelsen i 2013-reglernes § 25, stk. 3, fastslog, at voldgiftskendelsen skulle indeholde bestemmelser om, hvorvidt en part skulle erstatte den anden part de rimelige omkostninger, herunder omkostninger til juridisk bistand, som voldgiftssagen havde påført den anden part. I § 25, stk. 4, var det endvidere anført, at voldgiftsretten ved sin afgørelse skulle tage "hensyn til voldgiftssagens udfald og andre relevante omstændigheder, herunder parternes eventuelle aftale og hvorvidt en part har medvirket til at gennemføre voldgiftssagen på en hurtig og omkostningsbevidst måde."

Bestemmelserne om sagsomkostninger er ændret, idet det nu af Reglernes § 40, stk. 3 og 4, følger:

"Stk. 3. Kendelsen skal indeholde bestemmelser om, hvorvidt en part pålægges helt eller delvist at erstatte modparten de omkostninger, som voldgiftssagen har påført modparten. Stk. 4. Ved afgørelse om omkostninger tager voldgiftsretten blandt andet hensyn til sagens udfald, størrelsen af de omkostninger, som voldgiftssagen har påført den pågældende part, i det omfang disse foreligger oplyst, parternes eventuelle aftale, sagens værdi og, hvorvidt den pågældende part har medvirket til at gennemføre voldgiftssagen inden for rimelig tid og på en effektiv og omkostningsbevidst måde."

Formålet med ændringerne er i endnu højere grad end hidtil at bringe Reglerne i tråd med international voldgiftspraksis, hvor sagsomkostningsbeløb fastsættes med udgangspunkt i de faktisk afholdte omkostninger, herunder til juridisk bistand, samt med udviklingen i øvrigt i dansk voldgiftspraksis. Det er således præciseret for både sagens parter og voldgiftsdommere, at de faktiske omkostninger spiller en betydelig – og i mange tilfælde afgørende – rolle.

Tidligere tiders praksis, hvor nogle voldgiftsretter ved fastsættelsen af sagsomkostninger tog udgangspunkt i de vejledende procederetakster, der anvendes ved domstolene, må herefter forventes at være et overstået kapitel, medmindre parterne undtagelsesvist har aftalt andet i voldgiftsklausulen eller under voldgiftssagen.

12. Afsluttende bemærkninger

Reglerne finder som anført anvendelse på de sager, som er indledt ved instituttet den 13. april 2021 eller senere.

Reglerne er optrykt i en praktisk pjece, som findes på både dansk og engelsk, og som kan rekvireres i et eller flere fysiske eksemplarer ved henvendelse til instituttet.

I pjecen gengives tillige de ved Voldgiftsinstituttet anbefalede voldgiftsklausuler.

I rent danske sager fremgår følgende om instituttet anbefalinger:

"Voldgiftsinstituttet anbefaler følgende voldgiftsklausul:

"Enhver tvist, som måtte opstå i forbindelse med denne kontrakt, herunder tvister vedrørende kontraktens eksistens eller gyldighed, skal afgøres ved voldgift ved Voldgiftsinstituttet efter de af Voldgiftsinstituttet vedtagne regler herom"

Da udgangspunktet efter reglerne er, at voldgiftsretten skal bestå af én voldgiftsdommer, kan det om antallet af voldgiftsdommere eventuelt tilføjes:

"Voldgiftsretten skal bestå af [én voldgiftsdommer] [tre voldgiftsdommere]."

I pjecen med den engelske udgave af Reglerne er den anbefalede voldgiftsklausul forsynet med nogle yderligere vilkår, som bør overvejes ved formuleringen af voldgiftsklausuler i internationale kontrakter. Det er således anført i pjecen:

"The Danish Institute of Arbitration recommends the following model arbitration clause:

"Any dispute arising out of or in connection with this contract, including any disputes regarding its existence, validity or termination, shall be finally settled by arbitration administered by the Danish Institute of Arbitration in accordance with the Rules of Arbitration adopted by the Board of the Danish Institute of Arbitration."

Drafters of arbitration clauses may wish to go into more detail and to take into account the following additions:

"The arbitral tribunal shall be composed of [one arbitrator] [three arbitrators]."

"The place of arbitration shall be [...]."

"The language to be used in the arbitral proceedings shall be [...]."

"This contract shall be governed by the substantive law of [...]."

Det er forfatterens håb, at instituttets kunder og "brugere" i øvrigt vil tage godt imod Reglerne, og at Reglerne vil medvirke til, at antallet af indledte voldgiftssager ved instituttet fortsætter med at stige, således som det har været tilfældet i de senere år.

Fodnoter

[1] Se fx Reglernes § 23 om ændringer i en parts repræsentationsforhold. Bestemmelsen er nærmere beskrevet nedenfor i afsnit 6.3.

[2] Se fx Finnish Arbitration Institute's (FAI) Arbitration Rules (2020), Appendix II, Art. 3 (2) og ICC's Rules of Arbitration (2021), Art. 38 (2).

[3] Voldgiftslovens § 34, stk. 3, som ikke kan fraviges ved aftale, indeholder regler om domstolsprøvelse af størrelsen af bl.a. voldgiftsdommernes vederlag.

[4] En sådan procedure, hvorefter alle voldgiftsrettens medlemmer så vidt muligt udpeges af parterne i fællesskab, er lovfæstet i § 13 i den norske voldgiftslov og er almindelig i sager med norske parter.

[5] Se ICC's Rules of Arbitration (2021), Art. 11 (7), som er formuleret således: "In order to assist prospective arbitrators and arbitrators in complying with their duties under Articles 11(2) and 11(3), each party must promptly inform the Secretariat, the arbitral tribunal and the other parties, of the existence and identity of any non-party which has entered into an arrangement for the funding of claims or defences and under which it has an economic interest in the outcome of the arbitration."

[6] En tilsvarende forsigtig fremgangsmåde kan i øvrigt anbefales, hvis en *voldgiftsdommer* er i tvivl om, hvorvidt et forhold er omfattet af voldgiftsdommerens oplysningspligt efter Reglernes § 20, stk. 2.

[7] Se fx sagerne *Hrvatska Elektroprivreda, d.d. v. Republic of Slovenia* (ICSID Case No. ARB/05/24), Order Concerning Participation of Counsel, Decision of 6 May 2008 og *The Rompetrol Group N.V. v. Romania* (ICSID Case No. ARB/06/3), Decision of the Tribunal on the participation of a counsel, 14 January 2010.

[8] Se fx London Court of International Arbitration's (LCIA) Arbitration Rules (2020), Art. 18 (4) og ICC's Arbitration Rules (2021), Art. 17 (2).

[9] Jf. de specielle bemærkninger til § 19, stk. 2, i L 127, forslag til lov om voldgift, fremsat for Folketinget den 16. marts 2003.

[10] En sådan bestemmelse findes fx i Stockholm Chamber of Commerce's (SCC) Rules of Arbitration (2017), hvor der i Art. 31(3) er anført følgende: "At the request of a party, or exceptionally on its own motion, the Arbitral Tribunal may order a party to produce any documents or other evidence that may be relevant to the case and material to its outcome" [forfatterens understregning].

[11] Se fx Reglernes § 32, litra c), hvoraf det fremgår, at voldgiftsretten i det i bestemmelsen omtalte forberedende møde med parterne skal tilrettelægges og fastsætte tidsrammen for den resterende del af forberedelsen af sagen, herunder en tidsplan for udveksling af yderligere skriftlige indlæg.

[12] Det fremgår ikke af voldgiftslovens § 24 i hvilken form den mundtlige forhandling skal afholdes. Den østrigske højesteret har i en afgørelse af 23. juli 2020 (Docket 18 ONc 3/20s) afvist at tilsidesætte en voldgiftskendelse, som var afsagt på grundlag af en mundtlig forhandling, som foregik via en videokonference, idet gennemførelsen af forhandlingen på den anførte måde ikke fandtes at være i strid med fundamentale retplejepprincipper, herunder EMRK Art. 6.

